

chádzaním vzniku alebo časným odhalením kožného rakovinového ochorenia, terciárna prevencia sa sústreďuje na zmiernenie jeho škodlivých účinkov a zlepšenie kvality života postihnutých jednotlivcov.

Kľúčové stratégie terciárnej prevencie zahŕňajú:

1. Multidisciplinárne prístupy k liečbe: Spolupráca medzi dermatológmi, onkológmi, chirurgmi a ďalšími zdravotníckymi profesionálmi zabezpečuje komplexnú starostlivosť prispôbenú individuálnym potrebám pacientov s kožným rakovinovým ochorením.
2. Podporné služby starostlivosti: Poskytovanie prístupu k psychologickej podpore, programom pre prežívajúcich a rehabilitačným službám pomáha jednotlivcom zvládať emocionálne a fyzické výzvy spojené s diagnostikou a liečbou kožného rakovinového ochorenia.
3. Monitorovanie a kontrola (4): Pravidelné sledovanie pacientov po liečbe umožňuje časnú detekciu recidív alebo sekundárnych kožných rakovín, čo umožňuje rýchly zásah a zlepšuje dlhodobé výsledky.

Trvanie sledovania je stanovené na základe typu rakoviny kože (5). Kožný lalok patrí k najdôležitejším chirurgickým technikám na obnovu kožných defektov (6). Výhodou zákroku je minimalizácia jeho vplyvu na okolité tkanivo. Môže umožniť rýchlejšie hojenie a to vďaka zachovaniu vlastného krvného zásobenia a tkanivovej integrity. Avšak mož-

ná nekroza kožného laloku môže obmedziť jeho klinickú aplikáciu. V porovnaní s kožným štepom, je kožný lalok síce technicky náročnejší, no časovo kratší na realizáciu (7, 8). Sú rôzne kategórie kožných štepon a každý je typický svojou kompozíciou a tým aj rizikami a indikáciami. Absolútnymi kontraindikáciami pre kožné štepy sú neúplné odstránenia rakoviny, prebiehajúca infekcia či nekontrolovateľné krvácivé stavy. Relatívne kontraindikácie zahŕňajú fajčenie, antikoagulačné lieky, poruchy krvácania, chronické kortikosteroidy alebo podvýživu (9). Kožný lalok sa často volí aj z dôvodu lepšej estetiky a to kvôli možnosti nezladených farieb kožných štepon. Posuvný lalok V-Y je jednoduchá chirurgická technika, s dobrými estetickými výsledkami. Jeho výhoda spočíva v menšej skarifikácii susedného tkaniva. Je obzvlášť užitočný pre oblasti vyžadujúce predĺženie alebo uvoľnenie kontrakcie. Keďže vytvára menšie napätie, z dlhodobého hľadiska bolo popísané znížené riziko hypertrofickej jazvy (6). Posuvný lalok V-Y sa používa predovšetkým na malé až stredne veľké kožné lézie. Ide o ťažšie a posúvanie kožnej chlopne pozdĺž jedného vektora založené na elasticite kože, ale predovšetkým na plasticite, ktorú dokáže podkožné tukové tkanivo ponúknuť v danej anatomickej zóne. Väčšina posuvných lalokov sa týka cievneho zásobenia spolieha na subdermálne plexy (10).

Pred chirurgickým zákrokom sa musí zvážiť funkčnosť anatómie miesta defektu a kože darcu. Okrem toho sa pred rekon-

štrukciu musia posúdiť vektory napätia vrátane primárnych a sekundárnych pohybov. Špecifické funkčné oblasti, ako je zatváranie očí a orálna kompetencia, si vyžadujú zvýšenú opatnosť (10). Spolupráca plastického chirurga a dermatológa môže viesť k lepšiemu manažmentu a výsledkom u pacientov s rakovinou kože, pretože môžu ťažiť z odborných znalostí viacerých odborov. Obe strany tak ako dermatológovia, tak aj plastickí chirurgovia sa podieľajú na biopsii kožných a slizničných lézií, kryochirurgii, excízií kože, laserovej chirurgii a mechanickej dermabrázii. Menšie lézie často spadajú práve pre dermatológov, najčastejšie ide o výkony, kde je potreba jednoduchej excízie kože, kryochirurgie alebo laserovej chirurgie. Nádory, ktoré potrebujú širokú excíziu a eventuálne rekonštrukciu, by mali riešiť plastickí chirurgovia. Lekári oboch špecializácií v súčasnosti spolupracujú častejšie ako v minulosti a vymieňajú si skúsenosti z diagnostiky, chirurgickej liečby a estetického pooperačného výsledku (11).

Záver

V súčasnosti je nevyhnutné zlepšiť preventívne programy týkajúce sa onkologického ochorenia kože. Uprednostňovaním úsilia v oblasti prevencie môžeme pracovať na znižovaní záťaže spôsobenej onkologickým ochorením kože pre jednotlivcov a zároveň tiež pre systém zdravotnej starostlivosti a v konečnom dôsledku podporiť zdravšiu spoločnosť pre budúce generácie.

LITERATÚRA

1. Novotvary 2018 ČR, Cancer incidence in the Czech Republic, 2018 [online]. Praha: Ústav zdravotníckých informací a statistiky ČR; 2018 [cit.2023-08-14]. Available from: <https://www.uzis.cz/res/ff/008352/novotvary2018.pdf>.
2. Shih STF, Carter R, Heward S, et al. C. Skin cancer has a large impact on our public hospitals but prevention programs continue to demonstrate strong economic credentials. *Aust N Z J Public Health*. 2017;41(4):371-376. doi:10.1111/1753-6405.12679.
3. Guerra KC, Zafar N, Crane JS. Skin Cancer Prevention. In: *StatPearls*. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023:August 8.
4. LoConte NK, Gershenwald JE, Thomson CA, et al. Lifestyle Modifications and Policy Implications for Primary and Se-

- condary Cancer Prevention: Diet, Exercise, Sun Safety, and Alcohol Reduction. *Am Soc Clin Oncol Educ Book*. 2018;38:88-100. doi:10.1200/EDBK_200093.
5. Kornek T, Augustin M. Skin cancer prevention. *J Dtsch Dermatol Ges*. 2013;11(4):283-298. doi:10.1111/ddg.12066.
6. Li Y, Jiang QL, Van der Merwe L, et al. Preclinical efficacy of stem cell therapy for skin flap: a systematic review and meta-analysis. *Stem Cell Res Ther*. 2021;12(1):28. doi:10.1186/s13287-020-02103-w.
7. Barcan A, Nasturica I, Vladoiu V, et al. Transposition Flaps in the Reconstruction of Auricular Defects after MOHS Micrographic Surgery. *Chirurgia (Bucur)*. 2022;117(3):349-356.

- doi:10.21614/chirurgia.2741.
8. Kwon KH, Lee DG, Koo SH, et al. Usefulness of v-y advancement flap for defects after skin tumor excision. *Arch Plast Surg*. 2012;39(6):619-625. doi:10.5999/aps.2012.39.6.619.
9. Prohaska J, Cook C. *Skin Grafting*. Treasure Island (FL): StatPearls; 2023.
10. Schopper H, Kriet JD, Humphrey C. Advancement flaps. *Plastic and Aesthetic Research*. 2022; 9:25. <http://dx.doi.org/10.20517/2347-9264.2021.72>.
11. Muccini JA Jr. The dermatologist and the facial plastic surgeon. *Facial Plast Surg Clin North Am*. 2003;11(2):197-207. doi:10.1016/S1064-7406(02)00024-X.